

τόνοι ἀναγράφονται καὶ ἀποτυποῦνται εἰς τὴν μνήμην του καὶ ἐρμηνεύονται ἐν τῇ μουσικῇ ἐκδηλώσει των ὡς αἱ κοιναὶ τρόπον τινὰ λέξεις διὰ τοὺς ἄλλους θνητοὺς. Ἡ διερμηνεύσεις τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων τὰ ὁποῖα διευθύνει, φθάνει, ὡς λέγουσι εἰδικοί καὶ μὴ, εἰς ἰδεώδη βαθμὸν καὶ τελειότητα.

Τὸ εὐχάριστον δὲ εἶναι ὅτι τὴν μεγάλην ταύτην παρὰ τῶν ξένων τιμὴν, ἣτις ἀπενεμήθη εἰς αὐτὸν ὑπεδέχθη μετὰ χαρᾶς ὁλόκληρος ὁ τύπος, καὶ οὐδεμία παραφρονία ἠκούσθη ἢ ἐλέχθη.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁμιλῶ καὶ ἐξ ὀνόματος τῶν συναδέλφων μου, ἐὰν εἶπω ὅτι καὶ ἡ Ἀκαδημία εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὁποίας ὑπάρχει καὶ διαπρεπέστατος μουσικὸς ἐπικροτεῖ εἰς τὴν μεγάλην ταύτην τιμὴν καὶ χαίρει δι' αὐτήν.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ κ. **Κ. Τριανταφυλλόπουλος** παρουσίασε τὸ ἔργον τοῦ κ. Κ. Γαρδίκια «Ἐγκληματολογία» τόμ. Α' καὶ Β' εἰπὼν τὰ ἑξῆς :

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω τὴν τρίτομον «Ἐγκληματολογίαν» τοῦ καθηγητοῦ κ. Κωνσταντίνου Γαρδίκια, ἔργον περατωθὲν προσφάτως εἰς δευτέραν ἐν μέρει ἔκδοσιν.

Ὁ πρῶτος τόμος περιέχει εἰσαγωγὴν καὶ ἐξέτασιν, εἰς χωριστὰ κεφάλαια, τῶν γενικῶν αἰτίων τῶν ἐγκλημάτων, ὅπως εἶναι ἡ φυλὴ, ἡ θρησκεία, οἱ πόλεμοι, οἱ οἰκονομικοὶ ὄροι, ἡ ὥρα τοῦ ἔτους καὶ τὸ κλίμα, ἡ πόλις καὶ τὸ ὑπαίθρον, τὸ ἐπάγγελμα, τὰ ναρκωτικὰ καὶ τὸ οἰνόπνευμα, ὁ ἐταιρισμός, ἡ ἄσμενος τέχνη καὶ βιβλιογραφία, τὰ τυχερὰ παίγνια, ἡ δεισιδαιμονία, ἡ ὀλιγοκρατία. Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο κεφάλαιον ἐξετάζει ὁ συγγραφεὺς μετ' ἐξαιρέτου ἐπιτυχίας τὰς εὐθύνas τοῦ πλήθους, τῆς μάζης, καὶ καταλήγει εἰς εὐστοχα πορίσματα, ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέροντα ταραχώδεις περιόδους τῶν πορισμάτων δὲ τούτων γίνεται ἤδη παρ' ἡμῖν πολλαπλῇ χρῆσις κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀνάλυσιν ὁμαδικῆς ἐπαναστατικῆς ψυχολογίας.

Εἰς τὸν δεύτερον τόμον πραγματεύεται ὁ συγγραφεὺς περὶ τῶν ἀτομικῶν αἰτίων τῶν ἐγκλημάτων καὶ περὶ τῆς ποινικῆς εὐθύνης κατὰ τὰς διαφόρους θεωρίας· ὡς ἀτομικὰ αἷτια, εἰς ἰδιαιτέρα ἕκαστον κεφάλαια, ἐρευνῶνται ἡ ἀγωγή καὶ ἡ ἐκπαίδευσις, ἡ ἡλικία, τὸ φύλον, ἡ ὀλιγοφρενία, αἱ ψυχικαὶ ἀνωμαλίαι καὶ νόσοι, ὁ εὐνοχισμὸς καὶ ἡ στείρωσις πρὸς πολέμησιν τοῦ ἐγκλήματος.

Ὁ τρίτος τόμος περιέχει τὴν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῆς ἀστυνομίας καὶ τὰς συγχρόνους τεχνικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς μεθόδους καταδιώξεως τῶν ἐγκληματιῶν παρ' ἡμῖν καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Ἡ ἐγκληματολογία εἶναι νέος κλάδος τῶν ποινικῶν ἐπιστημῶν, συγκροτούμενος ἀπὸ τὰ πορίσματα ἢ τὴν ἐπικουρίαν ποικιλοτρόπων ἐρευνῶν ἐκ τε τῶν θετικῶν καὶ τῶν ἠθικῶν ἐπιστημῶν. Στατιστικὴ, βιολογία, ἰατρικὴ, παιδαγωγικὴ ψυχολογία, ψυχοπαθολογία, ἐν γένει κοινωνιολογικαὶ ἐρευναι, οὐχ' ἦττον φιλοσοφία τῆς ἠθικῆς καὶ ἱστορικὴ ἐρευνα· ὅλων αὐτῶν τῶν στοιχείων ἔχει ἀνάγκη ὁ ἐγκληματολόγος, ἵνα ἀπαρτίσῃ σύστημα ἀποδεικνῦον ἐπιστημονικῶς τὴν πρόσφορον δίδωσιν τῶν ἐγκλημάτων καὶ τὴν ἀντίδρασιν κατὰ τοῦ ἐγκλήματος.

Συνήθως ἐρευνῶνται καθ' ἕκαστον ἀπόψεις· ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἐρευνηταὶ, οἵτινες ἐπειράθησαν νὰ παρουσιάσουν σύστημα ἐγκληματολογίας. Ὅθεν δέον νὰ ἐξαρθῇ τὸ γεγονός ὅτι ὁ κ. Γαρδίκας, εἰσηγητὴς παρ' ἡμῖν τοῦ νέου τούτου κλάδου, κατώρθωσε νὰ ἐπεξεργασθῇ καὶ συστηματοποιήσῃ πλουσιώτατον ὕλικόν καὶ οὕτω νὰ ἐμφανίσῃ πλήρη σύνθεσιν τῶν καθ' ἕκαστον ἐγκληματολογικῶν ἐρευνῶν ἐν συναρτήσει πρὸς τὴν ὅλην νομικὴν ἐπιστήμην. Δὲν πρόκειται περὶ ἀφηρημένης ἐρεῦνης, ἧς ἡ πρακτικὴ χρησιμότης διὰ συγκεκριμένην χώραν θὰ ἦτο προβληματικὴ. Παραλλήλως πρὸς τὰ γενικώτερα διδάγματα ἐξ ἐγκληματορικῶν στατιστικῶν πλειόνων χωρῶν παρέχονται ἐν ἐπιστημονικῇ ὑποτυπώσει καὶ τὰ ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν στατιστικῶν διδάγματα διὰ τῆς δυσχεροῦς ἐρμηνείας τῆς ἑλληνικῆς στατιστικῆς, παρουσιάζονται περαιτέρω τὰ πορίσματα τῆς ἐγκληματολογικῆς ψυχολογίας καθ' ὃν τρόπον μάλιστα συνάγονται ἐκ τῆς σπουδῆς τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκλημάτων, ὅπως μελετῶνται ταῦτα εἰς τὰς παρ' ἡμῖν ἐγκληματολογικὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν διευθύνει ὁ συγγραφεὺς ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν, εἰς τρόπον ὥστε τὸ ἔργον εἶναι συνάμα καὶ προϊὸν μακρᾶς ἀστυνομικῆς πείρας καὶ γνώσεως τῶν ἐγκλημάτων ἐξ ἀμέσου παρατηρήσεως τοῦ βίου καὶ τῶν πράξεων αὐτῶν.

Ἡ κατὰ τοῦ ἐγκλήματος πολιτικὴ τονοῦται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐκ τῶν διδαγμάτων τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ ἀλλοδαποὶ ποινικολόγοι ἀρχονται συνήθως ἀπὸ τῶν Ρωμαίων, ἀγνοοῦντες ἢ παρατρέχοντες τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν δίκαιον. Ὁ κ. Γαρδίκας, μὲ τὴν ἐξ ἄλλων ἐργασιῶν του πιστουμένην βαθεῖαν γνώσιν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου, παρέχει ἀρίστην ἐπισκόπησιν τῶν ἑλληνικῶν νομοθεσιῶν καὶ τῶν θεωριῶν χρησιμοποιοῦν δαφιλῶς κείμενα ποιητῶν καὶ συγγραφέων, νομοθεσίας, ἐπιγραφάς, παπύρους.

Πόσον δὲ διαφωτίζεται ἡ νεωτέρα ἐρευνα ἐκ τῆς ἀναδρομῆς αὐτῆς φαίνεται ἰδίως εἰς τὸ δυσχερέστατον πρόβλημα τῆς ποινικῆς εὐθύνης ἢ τῆς ὑποκειμενικῆς ὑπαιτιότητος ὅπως ὀνομάζουσι ἄλλοι τὸ στοιχεῖον τοῦτο.

Ἡ ἀναζήτησις τῆς εὐθύνης κατὰ τὴν μίαν τῶν νεωτέρων θεωριῶν, τὴν τῆς κλασσικῆς σχολῆς, ἦν θεωρίαν ἀντεπροσώπευεν ὁ Ἀριστοτέλης, εἶναι ἔργον

μηχανικόν. Ἄρκει ἡ ψυχολογικὴ θεώρησις διὰ τὰ κηρυχθῆ ὁ δράστης ἔνοχος, ἀρκεῖ δὴλα δὴ δόλος ἢ ἀμέλεια, ἀδιάφορον δὲ εἶναι ἂν ὁ βλάψας ἢ ὁ μοιχεύσας εἶναι, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, ἐπεικὴς ἀνὴρ ἢ φαῦλος. Πρόκειται περὶ τῆς τῆς μαθηματικῆς ἀναλογίας, ἣν θεωρεῖ ἴδιον τῆς διορθωτικῆς δικαιοσύνης.

Ἐναντι τῆς ἀντιλήψεως ταύτης ὁ Πλάτων ἀποφαίνεται: «Δίκη ὀρθὴ τὸν πλημμελοῦντα ἐμμελῆ ποιεῖν». Ἡ ἐπιγραμματικὴ αὕτη διατύπωσις, ἣν παραλαμβάνει ὁ συγγραφεὺς ἐκ τοῦ Κριτίου, περιέχει ἐν σπέρματι ὅτι ἡ νεωτέρα ποινικὴ σχολὴ ὀνομάζει κανονιστικὴν πλευρὰν τῆς εὐθύνης, ἣτις ἄγει εἰς ἔρευναν ὅχι ἀπλῶς τῆς ψυχικῆς κατὰ τὴν πρᾶξιν διαθέσεως τοῦ δράστου, ἀλλὰ καὶ εἰς θεώρησιν τῆς ὅλης ἰδιοσυστασίας, ἐν μιᾷ λέξει τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ· αὕτη δὲ διαμορφοῦται ἐκ τῆς συνδρομῆς καὶ ἐπιδράσεως ποικίλων αἰτίων ξένων, ὡς εἰκόσ, πρὸς τὴν κατὰ τὴν πρᾶξιν ἐκδηλουμένην βούλησιν τοῦ δράστου.

Ἡ ἄποψις αὕτη διασαφηνίζει καὶ ἐκλεπτύνει, ὡς ἀναπτύσσει ὁ συγγραφεὺς, τὴν ἔννοιαν τῆς ποινικῆς εὐθύνης καὶ οὕτω δικαιολογεῖ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου χορήγησιν ἐξουσίας εἰς τὸν δικαστήν, ὅπως κανονίξῃ ἐκάστοτε τὸ μέτρον τῆς ποινῆς, ὅπως ἐξατομικεύῃ αὐτήν, κατὰ δὲ τὴν ἀκροτέραν συνέπειαν ἄγει εἰς τοὺς νέους θεσμοὺς τῆς ὑπὸ ὄρον καταδίκης καὶ τῆς ἀορίστου καταδίκης, οἵτινες ἔχουν ἐπηρεάσει καὶ τὸ ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς τελοῦν νομοσχέδιον τοῦ νέου ἡμῶν ποινικοῦ κώδικος.

Ἀνεξαρτήτως δὲ τῆς ὠριμότητος ἐκάστης χώρας πρὸς υἰοθέτησιν τοιούτων εὐρύτερων συνεπειῶν, ἐν εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ βαθυτέρα ἐπίδρασις τοῦ νέου ἐπιστημονικοῦ κλάδου τῆς Ἑγκληματολογίας ἐπὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἐκδηλοῦται ἀκριβῶς εἰς τὴν μεταβολὴν αὐτὴν τῆς ἐννοίας τῆς εὐθύνης, εἰς τρόπον ὅσπερ νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ θέσπισις καὶ ἡ ἐπιβολὴ δικαιότερας ποινῆς. Τὸ σημεῖον δὲ τοῦτο καὶ μόνον ἀρκεῖ διὰ τὰ καταστήσῃ ἐκδηλον τὴν μεγάλην πρακτικὴν ὠφέλειαν, ἣτις προσγίνεται ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ κ. Γαρδίκου, ὅπερ πληροῖ αἰσθητότατον παρ' ἡμῶν κενόν, ἀποτελεῖ δ' ἐπὶ πλέον σπουδαιοτάτην συμβολὴν εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν ποινικῶν καθόλου ἐπιστημῶν.

Ὁ κ. Δ. Μπαλᾶνος, παρουσιάζων τὴν μελέτην τοῦ κ. Βασιλ. Τατάκη «La philosophie Byzantine» Paris 1949, λέγει:

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω πρὸς ὑμᾶς σύγγραμμα τοῦ κ. Β. Τατάκη, ὑπὸ τὸν ὡς ἂνω τίτλον, ἐκδοθὲν ὡς δεύτερον συμπληρωματικὸν τεῦχος τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας τοῦ μέλους τοῦ γαλλικοῦ ἴνστιτούτου κ. Émile Bréhier.

Ὁ κ. Bréhier, ὅστις παρουσίασε μὲ εὐμενεῖς κρίσεις τὸ ἔργον τοῦτο εἰς τὸ Institut de France, κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 20 Ἰουνίου π. ἔ., παρατηρεῖ εἰς τὸν

πρόλογον τοῦ παρουσιαζομένου ἔργου, ὅτι ἐνῶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἱστορίαν, τὴν τέχνην καὶ τὸν πολιτισμὸν τοῦ Βυζαντίου ἐξεδόθησαν πολλὰ καὶ σπουδαῖα ἔργα, εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας, κανεὶς δὲν ἀπεπειράθη μέχρι τοῦδε νὰ ἐξετάσῃ ὡς σύνολον τὴν βυζαντινὴν φιλοσοφίαν. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἀνέλαβενὰ πληρώσῃ ὁ κ. Τατάκης, φρονῶν ὅτι ἀδίκως ὑπετιμήθη ἡ βυζαντινὴ φιλοσοφία, ἣν θεωρεῖ ὡς συνέχειαν τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς φιλοσοφίας, παρ' ἧς ἐκληρονόμησε τὴν τάσιν τῆς ἐρεῦνης περὶ καθαρῶς θεωρητικὰ ζητήματα, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Δύσιν, ἣτις ἡσχολήθη κυρίως περὶ πρακτικὰ ζητήματα τῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ θεῖον. Ἄλλ' ἀρά γε ὑπάρχει εἰς τὸ Βυζάντιον φιλοσοφικὴ ἔρευνα ἐν κυριολεξίᾳ, ἐφ' ὅσον, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, ἡ φιλοσοφία χαρακτηρίζεται ὡς θεραπαινὶς τῆς θεολογίας, χρησιμοποιοιμένη μόνον πρὸς ἐξυπηρέτησιν αὐτῆς καὶ οὐχὶ καθ' ἑαυτήν, καὶ ἐφ' ὅσον, ὡς ὁ ἴδιος κ. Τατάκης ἀνομολογεῖ, «εἰς τὴν βυζαντινὴν κοινωνίαν, τόσον ἐχομένην τῆς θεολογίας, ἡ κλίσις πρὸς τὴν φιλοσοφίαν καταντᾷ νὰ θεωρεῖται ὡς ἀσέβεια».

Ὡς ὀρθῶς λέγει ὁ Κρουμβάχερ (Ἰστ. Βυζ. Λογ. μετάφρ. Γ. Σωτηριάδη 2, 45): «Διὰ τῆς καταργήσεως τῆς ἐν Ἀθήναις Φιλοσοφικῆς Σχολῆς (529) ἐκρίθη τελειωτικῶς ἡ τύχη τῆς τελευταίας παραφυάδος τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς φιλοσοφίας, ἣτοι τοῦ Νεοπλατωνισμοῦ. . . Οὔτε εἰς τὸ Βυζάντιον πλέον, ὅπως οὐδὲ εἰς τὴν Δύσιν, ἠδύνατο ἐν τοῖς ἔπειτα χρόνοις νὰ ἀναβλαστήσῃ πρωτότυπός τις καὶ ὡς ἀληθῶς γόνιμος φιλοσοφικὴ δρᾶσις, διότι ἔλειπον πᾶσαι αἱ γενικαὶ τῆς πνευματικῆς ἐργασίας προδιαθέσεις. . . Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἐφαρμύζονται τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας οἱ τύποι εἰς τὴν δογματικὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ, κατόπιν δ' ἐπικρατεῖ ἡ διαπεπλατυσμένη ἐρμηνεῖα καὶ ἀναμάσσησις τῆς παραδεδομένης διδασκαλίας». Καὶ ἐρωτᾶται, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς αὐτοτελὴς θεολογικὴ ἔρευνα ἡ καθαρῶς μοναδικὸν θεολογικὸν χαρακτηῖρα φέρουσα συζήτησις περὶ τὸ τριαδικὸν καὶ τὸ χριστολογικὸν δόγμα καὶ ἀκόμη ὀλιγώτερον ἢ κατὰ τὴν χαρακτηριστικὴν φράσιν τοῦ Ἑσσελιγκ «ἀλλόκοτος ἀσκητικὴ πίστις», ἢ τόσον πολὺ προσκρούουσα εἰς τὴν ἡμετέραν λογικὴν ἡσυχαστικὴν ἔρις; Καὶ δύναται ὡς φιλόσοφοι νὰ θεωρηθοῦν θεολόγοι, θεωροῦντες τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως ὡς τι δεδομένον καὶ φρονοῦντες ὅτι οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι παρέλαβον ἐκ τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, καὶ ἐπὶ τοὺς ὁποίους, ὡς ἀνομολογεῖ ὁ κ. Τατάκης «ἡ αὐθεντία βαρύνει διὰ τρόπον ὀλοὲν βαρυτέρου καὶ δι' οὗς δὲν ὑπάρχει πλέον δημιουργικὴ προσπάθεια»; Δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους νομίζω ὅτι ἀντὶ τοῦ τίτλου «βυζαντινὴ φιλοσοφία» θὰ ἦτο προτιμότερος ὁ ὅρος «ἡ φιλοσοφία παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς», ἢ κάλλιον «Ἡ πρὸς τὴν φιλοσοφίαν σχέσις τῶν Ἑλλήνων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, ἰδίως κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους», ὅτε θὰ ἐξητάζοντο ὄχι μόνον οἱ

ἐλάχιστοι αὐτοτελῶς φιλοσοφήσαντες ἐν Βυζαντίῳ, ἀλλὰ καὶ οἱ μεταχειρισθέντες τὴν φιλοσοφίαν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ θεολογικοῦ δόγματος, ὡς καὶ οἱ κηρυχθέντες κατὰ πάσης φιλοσοφικῆς ἐρεῦνης καὶ ἀποκρούσαντες πᾶσαν φιλοσοφιῆν ἐπίδρασιν. Ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐνάρεξως τῆς ἐρεῦνης νομίζω ὅτι ὀρθὸν εἶναι ἀντὶ αὕτη νὰ τεθῆ τὸν ἕκτον αἰῶνα, ὡς φρονεῖ ὁ κ. Τατάκης, νὰ τεθῆ ἀφ' ἧς ὑπάρχει Βυζάντιον, διότι ἀφ' ἧς ὑπάρχει Βυζάντιον ὑπάρχει καὶ βαθμηδὸν ἐξελληνιζόμενος βυζαντινὸς πολιτισμός.

Τοιοιουτρόπως θὰ ἀπεφεύγето ἡ παρασιώπησις τῶν πρὸ τοῦ ἕκτου αἰῶνος φιλοσοφησάντων καὶ μάλιστα κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα, ὅτε ἤκμασαν φιλοσοφοῦντες θεολόγοι, ὡς κατ' ἐξοχὴν Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, Γρηγόριος ὁ Νύσσης, Ἐπιφάνιος ὁ Κυρήνης, οἵτινες ἐγένοντο οἱ πρωτοπόροι καὶ καθοδηγοὶ τῶν μετέπειτα.

Ἐὰν ἤρχιζεν ἡ ἔρευνα ἀφ' ἧς ὑπάρχει Βυζάντιον δὲν θὰ ἐξαρχατηριζέτο ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνός, κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα, ὡς «πατὴρ καὶ θεμελιωτὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς φιλοσοφίας», ὅστις ὀλίγον κατωτέρω ὑπὸ τοῦ ἰδίου κ. Τατάκη χαρακτηρίζεται ὡς μόνον θεολόγος («il n'est qu'un théologien») καὶ ὅστις καυχώμενος ὅτι οὐδὲν ἴδιον λέγει («ἐρῶ τοιγαροῦν ἕμὸν οὐδέν»), χαρακτηρίζει τὴν θεολογίαν ὡς ἀπλὴν θεραπαίνιδα τῆς φιλοσοφίας καὶ ἀρκεῖται εἰς σύνοψιν τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῶν Συνόδων καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ θεολογησάντων, καὶ μάλιστα Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ. Οὔτε Λεόντιος ὁ Βυζάντιος, κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα, ὅστις εἰσήγαγε τοὺς ἀριστοτελικοὺς ὄρους εἰς τὴν θεολογίαν, θὰ ἐξαρχατηριζέτο ὡς «πρῶτος ποιούμενος χρῆσιν τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας διὰ τὴν στήριξιν καὶ διαφώτισιν τοῦ δόγματος», ἐνῶ τρεῖς αἰῶνας πρότερον ἔπραξε τοῦτο ἡ ἀλεξανδρινὴ σχολὴ καὶ μάλιστα ὁ πολὺς Ὁριγένης.

Πάντως, παρὰ τὰς ἐπιφυλάξεις μου ταύτας, εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι ἡ μελέτη τοῦ κ. Τατάκη προσφέρει πολυτιμοτάτην συμβολὴν εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ, μὲ ἄκραν ἐπιμέλειαν συντεταγμένη, καὶ μὲ πλήρη γνῶσιν τῶν πηγῶν καὶ τῶν βοηθημάτων, ἅτινα μεταχειρίζεται μετ' εὐθυκροσίας καὶ ἀντικειμενικότητος. Δέον δὲ νὰ σημειωθῆ ὅτι αἱ δυσχέρειαι τοῦ ἔργου ἦσαν μεγάλαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ἔλλειψιν ἱκανῶν σχετικῶς μονογραφιῶν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ τοῦ πλήθους ἀνεκδότων κειμένων, ἱκανῶν τῶν ὁποίων ἀγνοεῖται ἢ ἀμφισβητεῖται ὁ συγγραφεὺς. Πάντως τὸ ἔργον τοῦ κ. Τατάκη θὰ χρησιμεύσῃ ὡς πολύτιμον βοήθημα διὰ τοὺς περὶ τὰς σχετικὰς μελέτας ἀσχολουμένους.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΜΕΛΟΥΣ

Κ. Βέη.—Ἐπίδρασις τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς ἐπὶ ζαχάρων ἐν ὕδατικῷ διαλύματι.